

Sosiaalinen kuntoutus / Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit (THL)

Pilotti

Aikajakso: 9/2022 – 31.5.2023

Toimipisteet: Järvi-Pohjanmaan sote-keskus,
Kurikan sote-keskus

Päivitetty: 26.6.2023

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa
Tulevaisuuden sote-keskus

Sisällys

1. Mistä on kyse?
2. Mukana olevat toimijat
3. Lähtötilanne, tarve ja tavoite
4. Toimintamallin lyhyt kuvaus ja mahdollisen prosessin kuvaus
5. Mitä asioita on kokeiltu
6. Arviointi ja kokeilussa opittua
 - Kokemukset toimintamallista (asiakkaat ja ammattilaiset)
 - Mitattavat asiat
 - Muu arviointi
7. Millaisin edellytyksin toimintamallia on kokeiltu? Raamit ja mahdolliset rajoitukset
8. Jatkokehittäminen ja juurruttaminen
9. Mallin mahdollinen laajentaminen koko hyvinvointialueelle
10. Linkit ja yhteystiedot



1. Mistä on kyse ? Toimintamallin esittely

Taulukko. Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallin (THL) logiikkamalli.

Toimintaympäristö ja toimijat	Resurssit	Ydinelementit	Mekanismi	Toimintamallin tulokset
- Asiakaslähtöinen ja osallisuutta tukeva palvelukulttuuri - Monitoimijuus - Johdon tuki ja yhteensovittava johtaminen - Toteutuu osana soveltuvaa palvelukokonaisuutta	- Henkilöstö - Osaaminen - Toimitilat - Tietotekniset välineet	- Kuntoutuksellisten tarpeiden selvittäminen - Suunnitelmallisuus - Tehostettu yksilötyö - Ryhmätoiminta	- Systemaattinen työote - Henkilökohtaisesti räätälöity tuki ja ohjaus - Luottamuksen syntyminen - Vertaistuki - Monialainen yhteistyö	- Asiakaskohtaiset tavoitteet on saavutettu - Osallisuus on vahvistunut - Arki on sujuvaa - Työikäisten kuntoutuspalveluiden ammattilaisten yhteistyö peruspalveluissa on sujuvaa
Paikalliset adaptaatiotarpeet ja -ratkaisut, esim. - MTP-osaamisen tarve - Liikkuvan työn edellyttämä minibussi jne. - Digi-ratkaisut harvaan asutuilla seuduilla		X	X	X

Sosiaalista kuntoutusta Etelä-Pohjanmaalla on kehitetty OSMO-hankkeen ([OSMO-hanke | Etelä-Pohjanmaan TYP \(eptyp.fi\)](#)) aikana v. 2018-2020. Silloin alueelle hyväksyttyä sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallia on päivitetty vastaamaan THL:n vuosina 2022-2023 pilotoimaa (ks logiikkamalli) sosiaalityön vaikuttaviin toimintamalleihin lukeutuvaa sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallia. Sosiaalisen kuntoutuksen palvelukuvaus on laadittu 10/2022 ja pilotissa on ollut mukana Järvi-Pohjanmaan ja Kurikan sote-keskukset.

2. Mukana olevat toimijat

- Järvi-Pohjanmaan sote-keskus
- Kurikan sote-keskus
- Työikäisten palvelut, työllisyyteen ja osallisuuteen liittyvät sosiaalipalvelut, vastuuyksikköjohtaja Anne Timo, anne.timo@hyvaep.fi
- Kurikan sote-keskus, sosiaaliohjaaja Tanja Karjanmaa, tanja.karjanmaa@hyvaep.fi
- Tulevaisuuden sote-keskushanke, kehittämissuunnittelija Anneli Riski, anneli.riski@hyvaep.fi

3. Lähtötilanne, tarve ja tavoitteet

Lähtötilanne ja tarve

OSMO-hankkeen aikana mallinnettu sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallin käyttöönotto siten, että malli vastaa THL:n vuosina 2022-2023 pilotoimaa vaikuttavan sosiaalityön toimintamallia.

<https://www.eptyp.fi/osmo-hanke>

Hyvinvointialueella on tarjottu sosiaalisen kuntoutuksen palvelua, mutta sen toteuttamistavat ovat vaihdelleet ja sisällöstä on vastanneet muutkin kuin sosiaalihuollon ammattihenkilöt. Uuden organisaation myötä on ajankohtaista yhdenmukaistaa toteuttamistapaa. Uudessa organisaatorakenteessa työllisyyttä ja osallisuutta edistävät sosiaalipalvelut sijoittuvat tilaaja-tuottaja-mallin mukaisesti tuotantoon jolloin sosiaalisen kuntoutuksen toteuttaminen on irrallaan viranhaltijatyöstä ja vaatii senkin myötä sisällöllistä kehittämistä johon THL:n piloima sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli antaa hyvät lähtökohdat.

[Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli \(THL\) \(innokyla.fi\)](#)

Tavoitteet

Kehittää sosiaalisen kuntoutuksen palvelu vastaamaan THL:n vaikuttavien sosiaalityön toimintamallien mukaisesti määriteltyä sosiaalista kuntoutusta. Tehostaa sosiaalisen kuntoutuksen palvelua sisällöltään ja saatavuudeltaan vastaamaan paremmin ja oikea-aikaisemmin väestön tarpeita.



4. Toimintamallin lyhyt kuvaus

- Monialainen yhteistyö tärkeintä!

- Toteutettu verkostoja kokoamalla; psykiatrinen sairaanhoitaja, työkykyselvitykset, lausunnot ja kuntoutus-mahdollisuudet/Kela

- Asiakkaan kanssa yhdessä pohdittu kuntoutuksellisia tarpeita

Kuntoutuksellisten tarpeiden selvittäminen

Tehostettu yksilötyö

- Tsemppaavaa ja motivoivaa keskustelua sekä tulevaisuuden suunnitelmien pohtimista
- Vierellä kulkemista ja tukemista siinä, että asiakkaan asiat tulee saatetuksi loppuun saakka
- Yhdessä tekemistä, kodinhoidollisia töitä, sosiaalisten tilanteiden harjoittelua, asioinneissa auttamista
- yksilötapaamiset toteutettu 1xvko.

- Suunnitelmallisuudella asetetaan päämääriä – miten edetään ja mitä tehdään realististen tavoitteiden hyväksi

- Asiakkaan kanssa käydään aktiivista keskustelua koko ajan siitä mikä on sosiaalisen kuntoutuksen tarkoitus/mihin pyritään

Suunnitelmallisuus

- Yksilöllisyys/räätälöity palvelukokonaisuus

Ydinelementit

Ryhmätoiminta

- Ryhmätoiminta muuttunut tavoitteellisemmaksi:
 - Asiakkaan kanssa kirjattu tavoitteet sopimukseen
 - Ohjaaja käy säännöllisesti ryhmässä tapaamassa asiakasta -->
 - Yksilöllistä tukea pystytty tarjoamaan myös ryhmässä
- Haasteena etäisyydet asiakkailla tulla ryhmään.

Ks.
[Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli \(THL\) \(innokyla.fi\)](#)

5. Mitä asioita on kokeiltu?

Kuntoutuksellisten tarpeiden selvittäminen: Monialainen yhteistyö tärkeintä, tarvitaan monialaisia toimijoita. Toteutettu verkostoja kokoamalla, työntekijä ollut mukana asiakkaan käynneillä tarvittaessa mm. psykiatrisen sairaanhoitajan käynneillä, työkyky selvitykset ja Kelan kuntoutusmahdollisuudet kartoitettu. Lääkärilausuntoja selvittelyjen pohjalla käytetty. Asiakkaan kanssa yhdessä pohdittu kuntoutuksellisia tarpeita.

Tehostettu yksilötyö: asiakastapaamiset 1xvko. Yksilötyöhön kuulunut tsemppaavaa ja motivoivaa keskustelua, yhdessä tekemistä, kodinhoidollisia töitä, sosiaalisten tilanteiden harjoittelua, asioinneissa auttamista (kela, terveydenhuolto, velkaneuvonta), tulevaisuuden suunnitelmien pohtiminen sisältynyt kaikkeen – tavoitteellista ja eteenpäin vievää työskentelyä, vierellä kulkemista ja tukemista siinä, että asiakkaan asiat tulee saatetuksi loppuun saakka.

Ryhmätoimintojen järjestäminen: Pilotin myötä on aktiivisemmin mietitty keinoja ja mahdollisuuksia miten toteuttaa erilaisia ryhmiä. Ryhmätoiminta muuttunut tavoitteellisemmaksi (asiakkaan kanssa kirjattu tavoitteet sopimukseen, ohjaaja käy säännöllisesti ryhmässä tapaamassa asiakasta, yksilöllistä tukea pystytty tarjoamaan tämän avulla myös ryhmässä. Aiemmin käytetty vain olemassa olevia ryhmiä, esim. Nuorten työpaja (Kurikka) ja toimintakeskus (Jalasjärvi). Haasteena etäisyydet asiakkailla tulla samaan ryhmään.

Suunnitelmallisuus: palvelusuunnitelmaan kirjatut tavoitteet elävät koko ajan (esim akuutit asiat asiakkaan elämässä/ tilanteessa vaikuttavat), edellyttää että keskustellen tarkastellaan tavoitteiden asettamista koko ajan. Tavoitteiden tulee olla realistiset, jotka asiakkaalla mahdollista saavuttaa palvelun aikana. Tavoitteet yhdessä pohdittu ja sen myötä ohjaavat ja suuntaavat toimintaa. Suunnitelmallisuudella asetetaan päämääriä – miten edetään ja mitä tehdään tavoitteiden hyväksi. Asiakkaan kanssa käydään aktiivista keskustelua koko ajan mikä on sosiaalisen kuntoutuksen tarkoitus/mihin pyritään. Suunnitelmallisuus tukee yksilöllisyyttä – jokaiselle asiakkaalle muodostuu erilainen/räätälöity palvelukokonaisuus yksilöllisiin tarpeisiin.



6. Arviointi ja kokeilussa opittua

Kokemukset toimintamallista

Asiakkaiden kokemukset

Asiakaspalaute ollut positiivista. Yksilöllisyys ja asiakkaan tarpeiden huomioiminen motivoinut asiakasta ja lisännyt sen myötä vaikuttavuutta. "Ensimmäistä kertaa vuosiin tuntuu et joku auttaa mua, Kiitos siitä!"

Ammattilaisten kokemukset

Systemaattinen työote pitänyt sisällään mm – asiakkaasta itsestään etsiä vahvuuksia ja voimavaroja, itsetunnon vahvistamista, tavoitteiden tarkastelua koko ajan.

Monialainen yhteistyö: Toteutunut useassa ydinelementissä. Monella taholla oltu mukana asiakkaan kanssa (TYP-työ, Kelan ammatillinen kuntoutus, ammattioppilaitokset, Nuotti-valmennus, päihde- ja mielenterveyspalvelut).

Työskentely mahdollistaa intensiivisen asiakastyön, johon ei ole ollut aikaa muissa sosiaalialan tehtävissä – koen voivani oikeasti auttaa asiakasta



6. Arviointi ja kokeilussa opittua

Mitattavat asiat, Muu arviointi

Plussat

Olemme oppineet, että toimintamallin ydinelementtien vahvistaminen käytännön työssä ja niiden sisällyttäminen palvelukuvaukseen edesauttaa mieltämään sosiaalisen kuntoutuksen omaksi aikuissosiaalityöstä ja -ohjauksesta erilliseksi palveluksi, eikä vain sosiaalityön ja -ohjauksen työotteeksi.

Pilotointi on tuonut varmuutta, että asioita on tehty oikein.

Toimintamalli sanoittaa hyvin sosiaalisen kuntoutuksen ydintä.

Toimintamallin kuvauksella saadaan näkyväksi vaikuttavasti tehtävä työ.

Pilotti on vahvistanut, että sosiaalisen kuntoutuksen paikka nykyisessä organisaatorakenteessa (palvelun tuottamisen näkökulma) mahdollistaa toimeenpanon vaikuttavalla tavalla.

Kehitettävää

- Sosiaalisen kuntoutuksen tehostettua yksilötyötä tehdään sosiaalityössä koko ajan, mutta sitä ei tunnisteta sosiaalisen kuntoutuksen osana
 - Jäsentymätön kokonaisuus, vaikka sosiaalisen kuntoutuksen osia toteutuu asiakastyössä eri asiakkaiden kohdalla
- Toimintamallin suunnitelmallinen jalkauttaminen pilottina ei toteudu tehokkaalla tavalla, koska ajankohta on haastava (organisaatiomuutos)
- Sosiaalisen kuntoutuksen siirtyminen organisaatorakenteessa työllisyyttä ja osallisuutta edistäviin palveluihin, irralliseksi aikuissosiaalityöstä (tilaaja-tuottajamalli)
 - palvelujen järjestämisen rakenteen muuttuminen → rekrytoitu työntekijä sijoittunut eri rakenteeseen kuin missä sosiaalinen kuntoutus toteutetaan
 - luo haasteita palvelun tarpeen tunnistamiselle ja päätöksenteonprosessille (tehdä siitä päätös ja tuottaa sosiaalisen kuntoutuksen palveluna)
 - mahdollisuus sekä myös jatkokehitettävää toimintamallin jalkauttamiseksi
- Organisaatiomuutoksen ajankohta - Virkatyön yhteensovittaminen palvelun tuottamisen kanssa samanaikaisesti on ollut haaste, mutta nykyinen rakenne mahdollistaa tehokkaamman ja vaikuttavamman tavan järjestää sosiaalisen kuntoutuksen kokonaisuus jatkossa.



7. Millaisin edellytyksin toimintamallia on kokeiltu? Raamit ja mahdolliset rajoitukset

Ks alla organisaatorakenne ja siihen liittyvät uudistukset. Edellytyksiä kuvattu dialla 9 kehitettävää- kohdassa.



8. Jatkokehittäminen ja juurruttaminen

9. Mallin mahdollinen laajentaminen koko hyvinvointialueelle

Juuruttaminen on aloitettu hyvinvointialueella kansallisen pilotoinnin aikana Kauhavalta on toimintayksikkö lähtemässä mukaan. Yksittäisiä työntekijöitä eri puolelta hyvinvointialuetta on perehdytetty logiikkamalliin. Toimintamallia on esitelty yhtenä sote-keskuksen toimintamalleista, tilaisuudessa 7.6.2023 "Näin toimii sote-keskus Etelä-Pohjanmaalla".

10. Linkit ja yhteystiedot

[Sosiaalityön toimintamallit \(THL\) | Innokylä \(innokyla.fi\)](#)

[Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli \(THL\) \(innokyla.fi\)](#)

[OSMO-hanke | Etelä-Pohjanmaan TYP \(eptyp.fi\)](#)

- Työikäisten palvelut, työllisyyteen ja osallisuuteen liittyvät sosiaalipalvelut, vastuuyksikköjohtaja Anne Timo, anne.timo@hyvaep.fi
- Kurikan sote-keskus, sosiaaliohjaaja Tanja Karjanmaa, tanja.karjanmaa@hyvaep.fi
- Tulevaisuuden sote-keskushanke, kehittämissuunnittelija Anneli Riski, anneli.riski@hyvaep.fi